

Zoltán Kodály en Béla Bartók: chroniqueurs van het Hongaarse muziekleven

Een tijdlang was Zoltán Kodály correspondent uit Hongarije voor het Franse muziektijdschrift *La Revue Musicale*. Hij berichtte regelmatig over premières te Boedapest en schreef artikels over Hongaarse muziek en componisten. Ook Bartók publiceerde in *La Revue Musicale*. In het novembernummer van 1921 schreef hij een uitvoerig artikel over Hongaarse volksmuziek waarin hij aantoonde dat de melodieën die door Liszt in zijn *Hongaarse Rhapsodieën* en door Brahms in zijn *Hongaarse Dansen* gebruikt worden, niet van

zigeuners afkomstig zijn maar gecomponeerd werden door gecultiveerde dilettanten van wie de meeste namen (die hij niet vernoemt) nog gekend zijn. Al in het maartnummer van datzelfde jaar schreef Kodály, die bevriend was met Bartók, een vrij tendentius artikel over deze toen rijzende ster aan het Europese muzikale firmament. Hij prees Bartók niet alleen als pianist en als een bijzonder compositorisch talent, maar ook omwille van zijn uitgesproken nationalisme (Bartók verscheen bijvoorbeeld steeds in Hongaarse

klederdracht ...), alhoewel hij tevens wijst op de gevaren van dat nationalisme. Hij zag in Bartók iemand die, gecontroleerd door een ijzeren wil, zich de voordelen van alle grote scholen (romantiek, classicisme en impressionisme) eigen maakte en daardoor in staat was een nieuw schitterend evenwicht tussen de culturen van de Germaanse en de Latijnse rassen tot stand te brengen en in navolging van de Weense klassieken opnieuw een universele muziek te creëren.

Johan Huys

biografieën

deFilharmonie is in vele muziekstijlen thuis, maar spitst zich onder de kundige leiding van muziekdirecteur Philippe Herreweghe vooral toe op het (pre-)romantische repertoire. Naast de vele concerten in het binnenland was het orkest reeds meerdere keren te gast bij gerenommeerde concertzalen als het Festspielhaus in Salzburg, de Royal Festival Hall in Londen en vele andere. deFilharmonie werkt bovendien nauw samen met mediapartner Klara en verschillende cd-opnames werden bekroond door de vakpers. Vanaf het seizoen 2008-2009 wordt Jaap van Zweden de nieuwe chef-dirigent.

MARTYN BRABBINS is een van de meest opgemerkte Britse dirigenten. Hij is vast verbonden aan het BBC Scottish Symphony Orchestra. In 2005 werd hij artistiek directeur van het Cheltenham International Festival of Music. Brabbins specialiseerde zich in hedendaagse muziek. Zijn opnames van hedendaagse muziek kregen veel lof in de muziekpers; meer bepaald zijn opname van Harrison Birtwistles kamerorkestwerk *Theseus Game* bij Deutsche Grammophon gooide hoge ogen.

De Moldavische violiste PATRICIA KOPATCHINSKAJA studeerde viool en compositie aan de conservatoria van Wenen en Bern. In 2001 werd ze als soliste uitgenodigd door de Wiener Philharmoniker onder leiding van Mariss Jansons. In het seizoen 2002-2003 gaf ze in de reeks 'Rising Stars' recitals in prestigieuze concertzalen als de Wigmore Hall in Londen, de Symphony Hall in Birmingham, de Musikverein in Wenen en de Carnegie Hall in New York. Ze is een gedreven uitvoerster van moderne muziek en veel hedendaagse componisten schreven reeds werken voor haar. Regelmatig voert ze ook eigen werk uit of geeft ze improvisatiesessies. Ze nam cd's op met werk van Johanna Doderer, Dmitri Smirnov en Nikolai Korndorf.

PIET VAN BOCKSTAL studeerde hobo bij Paul Dombrecht aan het Koninklijk Conservatorium Brussel en vervulde zijn studies bij Hansjörg Schellenberger (Berliner Philharmoniker) en John Anderson (Philharmonia Orchestra). Hij bracht zowat het hele hoborepertoire op de planken, zowel als solist (in meer dan vijftig hoboconcerti) als in kamermuziekverband. Hij heeft een sterke reputatie als uitvoerder van hedendaagse muziek. Verscheidene componisten droegen werk aan hem op en hij is medeoprichter van het Ictus-ensemble. Hij realiseerde een veertigtal cd's. Sinds 1985 is hij eerste hobosolist van deFilharmonie.

IN DE KIJKER WO 13.02.08 / 20.00 / CONCERTZAAL / IVES ENSEMBLE / WORDS AND MUSIC
Amerikaanse muziek uit de twintigste eeuw. Morton Feldman droeg een compositie op aan Frank O'Hara en werd zelf herdacht door Christian Wolff. John Cage droeg zijn Pianoconcerto dan weer op aan Elaine de Kooning (schilderes). Words and Music is een hoorspel van Samuel Beckett met muziek van Feldman. Het personage Croak gaat er in dialoog met twee abstracte protagonisten Woorden en Muziek.

Het rookvrije CONCERTGEBOUWCAFE met uitzicht op 't Zand is een goede plek om met vrienden samen te komen, voor een lichte lunch of aperitief. Er is bovendien een uitgebreid aanbod van cd's om te beluisteren én aan te kopen. Open vanaf 11 uur, gesloten op zom- en maandag tenzij er een voorstelling is.

info & tickets

IN&UIT - 070 22 33 02

IN&UIT - 't Zand 34, 8000 Brugge

WWW.CONCERTGEBOUW.BE

subsidiënten

West-Vlaanderen

BRUGGE

mediasponsors

DeMorgen

Knack weekend FOCUS

Klara

structurele sponsors

BOMBARDIER

FLUXYS

PORT AUTHORITY ZEEBRUGGE

Electrabel

VR 25.01.08

DEFILHARMONIE

PATRICIA KOPATCHINSKAJA & PIET VAN BOCKSTAL

CONCERTZAAL - 20.00
19.15 Inleiding door Tom Janssens

deFilharmonie

Patricia Kopatchinskaja & Piet Van Bockstal

— —

— —

ORKESTRAAL	FRIENDS IN MUSIC	conti-NU-um
		

ensemble

DEFILHARMONIE

dirigent

MARTYN BRABBINS

viool

PATRICIA KOPATCHINSKAJA

hobo

PIET VAN BOCKSTAL

— —

PATRICK DE CLERCK (1958),

1 *Ai Morti (2001)*

1 *Dubbelconcerto voor viool en hobo (2007), compositie in opdracht van het Concertgebouw*

ZOLTÁN KODÁLY (1882-1967), *Concerto voor orkest (1939-40)*

— —

BÉLA BARTÓK (1881-1945),

Muziek voor strijkers, slagwerk en celesta (1936) BB.114

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

Onbaatzuchtige dialectiek

Patrick De Clerck, Ai morti /

Dubbelconcerto voor viool en hobo

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

componist een verregaande inter-

pretatie en zelfs actieve bijdrage tot

het notenmateriaal (waarin haast alle

expressieve markeringen ontbreken).

Ook het *Dubbelconcerto voor viool en*

hobo vertrekt vanuit de uitvoerders,

in dit geval violiste Kopatchinskaja

en hoboïst Piet Van Bockstal. De

twee, in menig opzicht complemen-

taire partijen (de ene temperament-

vol, de andere cerebraal) verweeft

De Clerck in het zuinigjes bezette

orkest, waardoor een bijzonder on-

baatzuchtige dialectiek ontstaat die

voorbijgaat aan de contrastwerking

die een ‘dubbelconcerto’ doorgaans

belooft. Hier is sprake van één grote

klankboog, waarbij de componist

het beeld voor ogen stond van een

rivier die traag richting zee stroomt.

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

platteland om er met een Edison-

fonograaf volksliederen op te nemen

en uit te schrijven, te bestuderen en

te catalogeren. Dat de Hongaarse

volksmuziek een onuitwisbare rol

zou spelen in hun compositorische

loopbaan, mag dus niet verbazen.

Hoewel Kodály niet zover ging als

Bartók, die de eigenaardigheden van

de vaderlandse folklore omhoog tot

een modernistische meesterstilis-

tiek, wordt zijn oeuvre gekenmerkt

door een gelijkaardige obsessie voor

kleurrijke contrasten, ritmische

eigenaardigheden en een bijna tonaal

georiënteerd klankveld. Daarvan

getuigen enkele van Kodály’s beste

werken, waaronder de beroemde

Háry Jánosuite, de *Pauuvariaties* en

ook het *Concerto voor orkest*. Deze

compositie – geschreven twee jaar

vóór Bartóks gelijknamige compositie

– werd gecomponeerd ter ere

van het jubileum van het Chicago

Symphony Orchestra. In tegen-

stelling tot Bartók, die de tech-

nische virtuositeiten van elk(e)

instrument(engroep) op de proef

stelt, volgt Kodály’s *Concerto voor*

orkest de barokke concertvorm. Mo-

del voor dit energieke en rijkgescha-

keerde werk, waarin alle delen aan

elkaar verbonden zijn, waren Bachs

Brandenburgse concerten. Net zoals in

deze orkestwerken gaat Kodály aan

de slag met een motorisch basisfi-

guurtje, dat hij op een speelse wijze

doorheen alle instrumentengroepen

loodst.

lets speelbaars

Béla Bartók, Muziek voor snaren,

slagwerk & celesta

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

getransformeerde vorm terugkeert

in de resterende drie bewegingen.

Eveneens verschillend van zijn vroe-

gere aanpak is de radicale diversiteit:

hier is niet langer sprake van op

elkaar betrokken bewegingen, maar

van vier delen die elk een autonome

stilistische identiteit bezitten. In het

Andante tranquillo speelt Bartók met

een fugatische vervlechting van me-

lodieën. Meer animo en ademruimte

verleent hij aan het trappelende

Allegro. In het *Adagio* ontvouwt het

orkest een lyrische en expressieve

elegie en in het *Allegro molto* laat de

componist zijn folkloristische roots

horen. Zonder twijfel een van de

meest geslaagde voorbeelden van

Bartóks eigengereide, door volksmu-

ziek getekende schrijfstijl.

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

orkest

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

</